

Патріарх Йосиф особливу увагу приділяв християнському вихованню, вважаючи, що саме виховання молоді – це правдивий вклад у розбудову вільної української держави з тисячолітніми християнськими традиціями.

Патріарх Сліпий був учасником XXI Вселенського (II Ватиканського) Собору, який проходив у Ватикані з 1962 по 1965 рр. Одною з декларацій цього Собору була декларація про християнське виховання, де сказано про важливість цього виховання у сучасному світі, в якому панує матеріалізм та лібералізм у державних структурах, а у сімейному і особистому житті людей – пермісивізм (заборонено забороняти), що зв'язаний з консумізмом (споживацтвом) і гедонізмом (насолодою).

Величезною заслугою Патріарха Йосифа є організація духовних навчальних закладів. З його іменем пов'язана діяльність духовної семінарії та Богословської академії у Львові, створення Українського католицького університету імені святого Климентія папи в Римі. Діяльність цих навчальних закладів стояла на рівні вимог часу і тих завдань, які розв'язувались нашим народом [5, с.221].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Святе Письмо Старого і Нового Завіту.
2. Сліпий о. д-р Йосиф. Віра і наука. – Рим, 1990.
3. Заповіт Блаженнішого Патріарха Йосифа. – Рим, 1981.
4. Послання Патріарха Йосифа про поєднання в Христі. – Рим, 1976.
5. Гринів О. Йосиф Сліпий як історик, філософ і педагог. – Львів, 1994.
6. Огірко О.В. Християнська педагогіка. Навчальний посібник. – Львів: ЛІ МАУП, 2003.
7. Андрушко В.Т., Огірко О. Релігієзнавство. Навчальний посібник. – Львів: НЛТУУ, ЛНУВМіБТ, 2007. – 260 с.

УДК 94 (477): 262.12 Сліпий

Пастух М. Я.,

Доктор філософії: PhD

Віце-ректор Тернопільської Вищої Духовної Семінарії
імені Патріарха Йосифа Сліпого
смт. Велика Березовиця Тернопільського району

ПАТРІАРХ ЙОСИФ СЛІПІЙ – СЛУЖИТЕЛЬ ПРАВДИ

«Що таке - істина?»

(Ів18:38)

Питання Пилата, задане Ісусові Христові в часі т.зв. судового процесу: «Що таке – істина?» [1, с.135] залишається актуальним по всі часи людської історії, розкриття його може послужити вихованню нової людини, гармонійної особи. Спробуємо, у світлі філософсько-богословських міркувань, зрозуміти: Чим є *правда*? Як співвідносяться між собою *істина* і *правда*? Чого навчає, до чого запрошує нас приклад-свідчення життя Й. Сліпого?

Правда може бути як начало, першопричина буття, тобто **онтологічна правда**. Чим вона є? Це згідність речі (як створеної Абсолютом так і створеної людиною - світ культури) із задумом (розумом) творця (Бога або людини). А коли ця згідність з якихось причин порушується, тоді вона (річ) незгідна із задумом творця. Філософи таку річ називають фальш [2, с. 106], а звичайні люди – підробка, брак.

Друге значення поняття **правда** – **логічна правда**, тобто згідність нашої думки (розуму) із предметом, який пізнаємо. Інакше – згідність розуму з річчю, яку він пізнає.

Відповідно, незгідність мисленого образу (розуму) із реальним предметом пізнання називається помилкою (не фальшою) тобто неправдою [2, с. 106].

Врешті, третє значення поняття **правда** – **моральна правда**, тобто згідність слів, жестів, вчинків із думками, внутрішнім переконанням [2, с. 67]. Коли людина щиро говорить - називаємо її чесною, правдомовною і навпаки, коли хтось думає у своєму серці одне, а говорить чи творить інше, то це - людини облудна, брехун.

2. Як співвідносяться між собою поняття **правда** та **істина**?

У широкому та побутовому значенні, як правило, це слова синоніми. Однак у тонкому і глибшому філософсько-богословському дослідженні ці терміни подібно як «добро» і «благо» розрізняють. Правда (добро) відносяться до людської дійсності, а «Істина» і «Благо» до того ж написані з великої літери – це атрибути виключно Абсолюту-Бога, який Один є повна і недосяжна і вічно Жива Правда, тобто Він Один є Істина. Подібно і «добро» – це категорія моральної філософії – етики, стосується людського буття та міжлюдських моральних відносин, а «Благо» – це найвище Абсолютне недосяжне і незрівнянне «Добро» – атрибут Бога. Християнська віра вчить, що «Істина», «Благо» притаманні божественній природі, а отже всім трьом Божим Особам: Богу Отцю, Богу Сину і Богу Святому Духові – Пресвятій Тройці.

Дехто з богословів розрізняє «правду-істину» про людину, світ та Творця їх, здобуті природним людським пізнанням і об'явлені Богом у Святому Писанні. Перші називаються «**правда**», а Богом об'явлена, як певна повна і непомильна правда – «**істина**». Натомість самого Бога (Отця, Сина і Святого Духа) називають «**Істина**» (з великої літери) [3, с. 95]. Іноді, Бога називають «**Правдою**» (з великої літери).

Ці категорії «Істини» і «правди» є взаємопов'язані, вони себе взаємодоповнюють, оскільки не існує двох чи більше правд. До того ж, потрійна правда охоплює не тільки пізнавальний аспект людського буття, але й моральний. Справжня мудрість – це поєднання теоретичного знання про найважливіші питання з належним способом поведінки, згідним з пізнаною правдою про людину, світ та про Бога. Вчить нас цього і народна мудрість: «Слова переконують, а приклад потягає».

3. У житті та діяльності Патріарха Йосифа Сліпого, як чесного науковця-філософа та віруючого християнина-богослова, потрійні правди творили внутрішню гармонійну єдність і цілісність. «Неможливе протиріччя між вірою і розумом з огляду на Бога, який є спільним джерелом, бо дав людині розум, щоб доходила до пізнання правди. Та з огляду на обмежені сили розуму, той самий Бог об'явив ще надприродні правди, до пізнання яких людина своїми власними силами не змогла б ніколи дійти. Обидва об'явлення, природне пізнання розумом і надприродне доповнення природних правд, які приймає людина вірою, походять від Бога. Він не може собі протирічити, ані себе заперечити» [4, с. 27]. Наш служитель правди також не протирічив. Не заперечував себе як філософа і богослова, науковця і віруючого християнина, але зумів поєднати ці протилежності в єдиній Істині – в Ісусі Христі. В Боголюдині гармонійно поєдналися людська правда (пізнавана розумом) з Божою Істиною. Як чесний католик-мислитель, на основі природних розумових аргументів, доступних кожному неупередженому досліднику, філософ відкривав у своїх наукових пошуках логічну правду про людину, історію Церкви, народу та свідчив її, сміливо виправляв також як літургійні тексти, так і спростовував деякі хибні, однобічні, погляди, опираючись на давні авторитетні джерела та добре володіння давніми і сучасними мовами.

А понад то, будучи справжнім християнином-богословом, він у світлі віри, глибоко заглиблювався у таїнство Пресвятої Тройці, зокрема досліджував третю Божу Особу, Святого Духа.

Йосиф Сліпий міг повторити за нашим великим поетом: «Ми просто йшли; У нас нема / Зерна неправди за собою» [5, с. 539]. Він старався всебічно пізнати правду, включно з остаточною Істиною і ніколи від неї не відступити. Чесним, нелицемірним життям і безкорисним служінням Богові, Христовій Церкві, зокрема Помісній Українській, та своєму українському народові, Йосиф завдячував доброму християнському родинному вихованню, рідній школі та батьками переданій, і згодом поглибленій у вищих богословських школах, Христовій вірі. Понад дев'яностолітнє життя цього мислителя дійсно було природним і надприродним шуканням правди-істини та визнанням її назовні, незважаючи на те, чи це комусь подобалось чи ні, чи за це його будуть ганити чи хвалити. Бог і Його істини були у нього на першому місці, а тому все інше займало своє належне місце. Більше того, за правду він був готовий все перетерпіти, не раз наражаючи себе навіть на смерть. Про такі непоодинокі випадки самовідданого, нелицемірного служіння правдою Богові та людям стверджують як очевидці так і сам ісповідник.

Він відстоює права рідної Церкви і народу як перед безбожною комуністичною владою так і перед церковними достойниками. Бажаючи бути послідовним свідком правди про Київську Церкву, яка стала колискою для всієї східної Європи, він, виступаючи на II Ватиканському соборі, вносить пропозицію-прохання піднести Київську митрополію до патріаршої гідності, яку на загал схвально прийняли отці Собору. Згодом покірно, йдучи на зустріч свідомим чесним домаганням свідомої частини своїх духовних чад, приймає титул Патріарха, очікуючи визнання Апостольською Столицею, хоч формально, такий чесний і сміливий крок, міг потягнути за собою церковне покарання.

Таким чином Йосиф Сліпий, не вважав себе, як Пилат, володарем над правдою та істиною, вважаючи її плодом свого рішення-волі, але, навпаки, чесним і послідовним її шукачем, відкриваючи її шляхом пізнання природного розумом) та надприродного (вірою), а відтак, і свідком пізнаної правди, яку боронив і сповідував своїм життям. Наслідуючи при цьому свого небесного Вчителя, який прийшов служити, а не панувати та дати свідчення аж до крові про спасенну правду-істину, про Божу любов, гідність людини та її остаточне призначення до вічного, блаженного життя в Небесному Царстві.

Поєднання, природним розумом відкритої правди про людину, світ і Бога, з її повнотою, відкритих Євангельських істин, на дорозі християнської віри та добра воля йти за пізнаною Істиною, її полюбити, подарували Вселенській Церкві, Українському Народові та всім людям доброї волі, чесного відважного і послідовного служителя правди та великого і сильного свідка розп'ятого і Воскреслого Господа.

4. На цей шлях служіння правді та свідчення найвищій Істині, прикладом і словом, Йосиф Сліпий закликає своїх духовних дітей та послідовників: «Не стидайтесь свого рідного, дорожть своєю духовною спадщиною! (...) Нехай наша духовна спадщина проникне ваші душі, запалить вогонь у вашому серці, щоб її зберігати і плекати! На цій спадщині освячайте свої душі благодаттю і дарами Святого Духа!» [6, с. 35].

«Будьте свідками» Христа в Україні (...) Будьте свідками на всіх континентах нашої бідної планети! Не посороміть землі Української, землі ваших предків! Збережіть у своїх душах чисте – безпорочне ім'я своєї Святої Церкви! Не посороміть також свого власного українського імені, не забуваючи слів Христових: „Приклад дав я вам, щоб і ви так робили (...) щасливі будете, коли так чинитимете” (Йо. 13, 15-17)» [6, с. 31].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ:

1. Святе Письмо, Старий і Новий Завіт. – Рим, 1988. – 324 с.

2. Dlubacz W. O kulture filozofii. Zagadnienia podstawowe. Przedmowa M. A. Krapiec / Włodzimierz Dlubacz – Lublin, 1994. – 182 s.
3. Сербский Н. Творения святителя Николая Сербского (Велемировича). Охридский пролог, январь, февраль, март / Николай Сербский. – М.: Паломник, 2008. – 432 с.
4. Сліпий Й. Віра і наука / Йосиф Сліпий – Рим: В-во оо. Салезіан. –1990. – 50 с.
5. Шевченко Т. Кобзар / Тарас Шевченко – К.: Дніпро, 1994. – 687 с.
6. Сліпий Й. Заповіт Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого / Йосиф Сліпий // Патріарх Йосиф Сліпий. Ісповідник віри. Методичний посібник. – Л.: 2002. – С. 27–46.

**УДК 94 (477): 262.12 Сліпий
Петровський О. М.,**
канд. іст. наук, доцент,
директор ТОКІППО

ЙОСИП СЛІПІЙ – ПРИКЛАД НАЦІОНАЛЬНОГО ПАТРІОТИЗМУ ТА СЛУЖІННЯ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДУ

Багато дослідників, хто вивчав життєвий шлях та наукову й духовну спадщину патріарха УГКЦ Йосипа Сліпого, відзначали багатогранність його особистості, в якій поєдналися науковець, богослов, керівник академічних і наукових інституцій, проповідник та ісповідник віри [1 – 2].

Своїм життям і служінням Йосип Сліпий не завжди знаходив порозуміння й підтримку з боку окремих ієрархів, особливо з питань автономії та офіційного запровадження патріархату УГКЦ, і щодо останніх інколи піддавався критиці, в т.ч. дуже жорсткій з боку Папи. Проте, ми можемо з повною мірою відповідальності стверджувати, що тема патріархату української церкви не була випадковою в діяльності видатного діяча Католицької Церкви. Йосип Сліпий як патріот свого Краю та свого народу вважав це питання принциповим і надзвичайно важливим для згуртування українців як нації та утвердження і зміцнення української державності. На цій патріотичній щодо українців та України хвилі Патріарх залишався до останніх днів свого земного шляху [3].

Треба відзначити, що Йосип Сліпий був національним патріотом у всі періоди свого свідомого життя. Так він дбав про поширення рідної мови не лише у побуті українців Галичини, але й як мови науки, зокрема богослов'я [4]. За його ініціативи та значних організаційних зусиль було створено кілька видань українською мовою. До того ж, як організатор і опікун академічних інституцій, наприклад, Греко-католицької богословської академії у Львові (1928), ректор Йосип Сліпий дбав про викладання навчальних дисциплін українською мовою. У своїй науковій діяльності він також часто послуговувався українською мовою, хоч добре знав кілька інших мов.

Йосип Сліпий дбав про збереження української культурної спадщини, зокрема й тоді, коли був членом кураторії Українського національного музею у Львові (з 1926 р.) і сприяв формуванню збірки ікон, а також науковому опису, реставрації та зберіганню унікальної колекції.

Голова правління Фондації “Справа Патріарха Йосифа” о. Андрій Романків свого часу написав: “Ціле своє життя, не втрачаючи надії навіть у найважчі часи для нашого народу, Блаженніший Патріарх Йосиф жертвував на вівтар служіння Богові та Україні. Будьмо достойними спадкоємцями Його безсмертної справи” [3]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ: